

اظهارنظر کارشناسی درباره:
**«لایحه موافقت‌نامه همکاری بین جمهوری اسلامی
ایران و جمهوری لهستان در مورد همکاری در
زمینه‌های فرهنگی، آموزشی، علمی، ورزشی، جوانان و
رسانه‌های گروهی»**

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تاریخ انتشار:
۱۴۰۳/۱۱/۲۹

شماره مسلسل: ۲۰۴۳۸
کد موضوعی: ۲۷۰

مرکز پژوهش‌های
مجلس شورای اسلامی

عنوان گزارش:

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«لایحه موافقت‌نامه همکاری بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری لهستان در مورد همکاری در زمینه‌های فرهنگی، آموزشی، علمی، ورزشی، جوانان و رسانه‌های گروهی»

نوع گزارش: طرح / لایحه ■، نظارتی □، راهبردی □

نام دفتر:

مطالعات فرهنگ و آموزش (گروه ورزش، میراث فرهنگی و گردشگری)

تهیه و تدوین کنندگان:

سعید شفیعا (گروه ورزش، گردشگری و صنایع دستی)، محمدصادق عبداللهی کرمانی، محبوبه محمدعلی (گروه آموزش و پرورش و فنی و حرفه‌ای)، محمدامین قاسمی پیربلوطی (گروه فرهنگ عمومی، هنر و صنایع خلاق)، یوسف زراعت کیش، حسین نصیری (گروه آموزش عالی و تحقیقات و فناوری)، عبدالرحیم قاسمی نژاد، اکرم آقامحمدی (گروه رسانه، ارتباطات جمعی و فضای مجازی)، امیر حسین اسکندری، مبین حاجی حسنی (گروه ورزش، گردشگری و صنایع دستی)

همکار:

محمد آدمی ابرقویی (دفتر مطالعات حقوقی)

اظهار نظرکننده داخل مرکز:

احسان فلاحی (دفتر مطالعات سیاسی)

مدیر مطالعه:

سعید شفیعا

ناظر علمی:

موسی بیات

طراح گرافیک:

سیده فاطمه ابوطالبی

ویراستار ادبی:

شیوا امین اسکندری

واژه‌های کلیدی:

۱. لایحه موافقت‌نامه
۲. جمهوری لهستان
۳. موافقت‌نامه فرهنگی

تاریخ شروع مطالعه:

۱۴۰۳/۱۰/۱۰

فهرست مطالب

چکیده.....	۶
خلاصه مدیریتی.....	۷
۱. مقدمه.....	۸
۲. بررسی کلیات.....	۹
۳. بررسی جزئیات.....	۹
۴. ابرادهای وارده به ترجمه متن انگلیسی.....	۱۷
۵. عدم توسعه مناسب توافق نامه در زمینه رسانه‌های گروهی.....	۱۸
۶. ایجاد تعهد یک جانبه برای جمهوری اسلامی ایران.....	۱۸
۷. فقدان موعدهای زمانی مشخص برای انجام تبادلات فرهنگی.....	۱۸
۸. کلی گویی و غیر عملیاتی بودن مواد لایحه.....	۱۹
۹. نتیجه گیری و پیشنهادها.....	۱۹
منابع و مأخذ.....	۱۹

فهرست جدول

جدول ۱. بررسی متن لایحه موافقتنامه و پیشنهادهای کارشناسی.....	۱۰
---	----

اظهار نظر کارشناسی درباره: «لایحه موافقت‌نامه همکاری بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری لهستان در مورد همکاری در زمینه‌های فرهنگی، آموزشی، علمی، ورزشی، جوانان و رسانه‌های گروهی»

چکیده

لایحه موافقت‌نامه همکاری بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری لهستان در زمینه‌های فرهنگی، آموزشی، علمی، ورزشی و رسانه‌های گروهی با شماره ثبت ۹۳۲ در تاریخ ۱۴۰۲/۵/۸ اعلام وصول شد. این دو کشور در سال ۱۳۴۷ به تصویب موافقت‌نامه همکاری در حوزه فرهنگی اقدام کردند که به حوزه‌های مشابه پرداخته بود، اما لایحه اخیر از جهت جزئیات و موضوع‌ها گسترده‌تر و جامع‌تر به نظر می‌رسد. هر چند در توافق‌نامه پیشین، تنظیم موعدهای زمانی مشخص به صورت سالیانه یا دوسالیانه در جهت برنامه‌ریزی در مورد مفاد موافقت‌نامه را در بر گرفته بود که در این لایحه چنین موضوعی مشاهده نمی‌شود. تقویت همکاری‌های بین‌المللی و تلاش برای توسعه تعاملات فرهنگی از جمله مواردی است که در این لایحه اخیر به آن تأکید دارد، بنابراین کلیات آن مورد تأیید است.

در بررسی جزئیات اما ایرادهایی مانند مسئله ترجمه، عدم توسعه متن در زمینه رسانه‌های گروهی، ایجاد تعهدات یک‌جانبه برای جمهوری اسلامی ایران، عدم زمان‌گذار مشخص برای انجام تعاملات عنوان شده، کلی‌گویی و غیرعملیاتی بودن برخی مواد، قابل توجه است. از این رو با اعمال اصلاحات فوق در متن لایحه، تصویب این موافقت‌نامه مورد تأیید خواهد بود.

گفتنی است موافقت‌نامه‌هایی که ذیل اصول یکصد و بیست و پنجم و هفتاد و هفتم قانون اساسی قرار می‌گیرد نیازمند تصویب در مجلس شورای اسلامی است؛ این در حالی است که امکان اصلاح یا تغییر جدی لایحه وجود ندارد چرا که چنین اصلاح یا تغییری به‌ویژه در صورتی که اساسی بوده و مورد رضایت طرف مقابل قرار نگیرد مستلزم مذاکره مجدد خواهد بود. بنابراین پیشنهاد می‌شود با توجه به اینکه نزدیک به ۴۸ درصد مواد لایحه نیازمند سطحی از تغییرات است، روند عقد توافق‌نامه بین‌المللی به‌نحوی مدیریت شود تا جایگاه مجلس شورای اسلامی در جهت رفع مسائل احتمالی در متن توافق‌نامه‌ها تقویت شود.

مسئله اصلی

موافقت‌نامه‌های همکاری بین کشورها، بسترهای مناسبی برای تعاملات نزدیک‌تر بین جوامع و ایجاد شناخت است که در ایجاد صلح جهانی نقش بسزایی دارد. لایحه موافقت‌نامه همکاری بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری لهستان در زمینه‌های فرهنگی، آموزشی، علمی، ورزشی، جوانان و رسانه‌های گروهی نیز با همین فلسفه و نگرش تدوین و اعلام وصول شده است. از آنجا که مطابق اصول هفتاد و هفتم و یکصد و بیست و پنجم قانون اساسی، لایحه فوق نیازمند دریافت مصوبه از مجلس شورای اسلامی بوده، بررسی کلیات و جزئیات آن دارای اهمیت است.

نقاط قوت و ضعف لایحه

انعقاد موافقت‌نامه همکاری بین کشور جمهوری اسلامی ایران و جمهوری لهستان از نظر فرهنگی، آموزشی، علمی، ورزشی، جوانان و رسانه‌های گروهی حائز اهمیت است و همچنین موجب تکمیل موافقت‌نامه فرهنگی سال ۱۳۴۷ دو کشور است، بنابراین **کلیت لایحه مورد تأیید است.**

لایحه حاضر به دلیل تأکید بر عبارات کلی و فقدان تعریف موعدهای مشخص زمانی، غیر قابل برنامه‌ریزی و فاقد قابلیت سنجش است. لذا نمی‌توان از آن انتظار ارائه عملکرد شفاف داشت.

ایرادهای اساسی به ترجمه فارسی متن وارد است و از آنجا که متن انگلیسی معیار توافق بین دو کشور است، این موضوع نقطه ضعف کلیدی به حساب می‌آید.

موافقت‌نامه هر چند در عنوان به **رسانه‌های گروهی** اشاره دارد، اما بیشتر به **زمینه‌ای محدود** (صرفاً به رادیو و تلویزیون) تأکید داشته است. این در حالی است که امکان توجه به تمامی رسانه‌های گروهی وجود داشته است.

چنین موافقت‌نامه‌هایی مطابق با اصول هفتاد و هفتم و یکصد و بیست و پنجم قانون اساسی به تصویب مجلس شورای اسلامی نیاز دارد. در صورتی که متن موافقت‌نامه به اصلاح یا تغییر جدی احتیاج داشته باشد و مورد رضایت طرف مقابل قرار نگیرد، این موضوع از طریق مذاکرات جدید بین دو طرف و ارسال لایحه جدیدی به مجلس شورای اسلامی ممکن خواهد شد.

پیشنهاد‌های مرکز پژوهش‌ها

جزئیات لایحه مورد تأیید نیست و برای بهبود آن اصلاحات اساسی در بخش آموزش، برنامه‌های همکاری، تعهدات بین‌المللی و مدت اعتبار و خاتمه لازم است.

پیشنهاد می‌شود نقش مجلس شورای اسلامی قبل از امضای موافقت‌نامه‌های بین‌المللی با کشورها و یا نهادهای بین‌المللی **مجلس شورای اسلامی** به عنوان نهاد تقنینی و نظارتی تقویت شود. مطابق با آنچه بیان شد تصویب لایحه حاضر در مجلس شورای اسلامی پس از اعمال اصلاحات از سوی طرفین بلامانع است.

۱. مقدمه

جمهوری لهستان در اتحادیه اروپا به‌عنوان کشوری مرکزی با کشورهای جمهوری چک، آلمان، اسلواکی، اوکراین، بلاروس، لیتوانی و روسیه همسایه است. مطابق اسناد موجود، روابط تجاری ایران و لهستان به سال ۸۵۳ شمسی بازمی‌گردد که میان پادشاهان دو کشور نامه‌نگاری‌هایی برای این موضوع صورت گرفت. همچنین با تشکیل حکومت صفویه نقطه عطفی در روابط سیاسی دو کشور به‌وجود آمد. به‌طوری‌که تأثیرات فرهنگی و هنری دو کشور به‌رغم بُعد مسافت زیاد، قابل توجه است و آثار هنر کاتولیک فرهنگ لهستان را در نقاشی‌های عصر صفویه ایران و برخی حوزه‌های دیگر مثل پوشاک می‌توان یافت. همچنین تونیک بلند و کمربند ابریشمی ایرانی از اواخر قرن شانزدهم تا اواخر قرن هجدهم میلادی به‌عنوان لباس ملی لهستانی‌ها مرسوم و مورد استفاده بود، اما تا پیش از جنگ جهانی دوم تعداد ساکنان لهستانی در ایران به‌دو‌یست نفر نمی‌رسید، موضوعی که پس از جنگ جهانی دوم به‌کلی تغییر کرد. لهستان در جنگ جهانی دوم، در سپتامبر سال ۱۹۳۹ مورد تهاجم آلمان نازی و اتحادیه جماهیر شوروی قرار گرفت. جمعیت بسیاری از لهستانی‌ها بیش از سه سال به‌برخی از شهرهای ایران پناه آوردند. شهرهای بسیاری مانند اصفهان، بندر انزلی، مشهد، اهواز، تهران و ... پذیرای سیل عظیمی از مهاجران نظامی و غیرنظامی این کشور شدند [۱]. حس مهمان‌نوازی و بخشندگی مردم ایران در شرایط قحطی جنگ، توسط نمایندگان مهاجر لهستانی در حافظه تاریخی ارتباطات دو کشور باقی است و یکی از نقاط برجسته ارتباط فرهنگی دو کشور به‌حساب می‌آید [۲]. در سال ۱۳۴۷ توافق‌نامه‌ای میان دو کشور منعقد شد که به موضوع‌های همکاری فرهنگی بین دو کشور اختصاص داشت و حوزه‌های دانشگاهی، مبادله اطلاعات، رادیو و تلویزیون، تدریس زبان و ... را شامل می‌شد. همچنین در سال ۱۳۵۲ میان دو کشور موافقت‌نامه همکاری علمی و فنی امضا شد که در راستای تمایل به تحکیم روابط دوستانه و همکاری‌های بین‌المللی علمی، فنی و توسعه اقتصادی را مدنظر قرار داشت. از دیگر موافقت‌نامه‌های بین دو کشور می‌توان به قانون موافقت‌نامه اجتناب از اخذ مالیات مضاعف در مورد مالیات‌های بر درآمد بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری لهستان و پروتکل اصلاحی آن مصوب سال ۱۳۸۵ یا قانون موافقت‌نامه همکاری اقتصادی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری لهستان مصوب سال ۱۳۹۶ نیز اشاره کرد. بنابراین تعاملات بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری لهستان سابقه‌ای دیرینه و بسترهای فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی دارد. هرچند دو کشور فاصله زیادی با یکدیگر دارند، اما با رویدادهای سیاسی و تعاملات اقتصادی، بسترهای اثرگذاری فرهنگی و اجتماعی بسیاری را بین دو کشور فراهم کرده است.

۲. بررسی کلیات

موافقت‌نامه‌های همکاری بین کشورها در کنار معاهدات بین‌المللی، بستری مناسب برای تقویت تعاملات بین فرهنگی و تقویت بسترهای لازم برای کاهش تنش‌های احتمالی است. بنابراین کلیات لایحه حاضر مورد تأیید است؛ اما از آنجا که پیش از این دو کشور در سال ۱۳۴۷ در قالب موافقت‌نامه فرهنگی با یک مقدمه و ۹ ماده، اقدام مشابهی انجام داده‌اند، لایحه اخیر باید در راستای بهبود مفاد موافقت‌نامه گذشته باشد، در غیر این صورت هزینه‌های بررسی و رسیدگی به آن غیرقابل توجیه است.

بررسی تکمیلی، مؤید این نکته است که سرفصل‌های اشاره شده در لایحه، نسبت به موافقت‌نامه سابق توسعه یافته‌تر شده است، هر چند در برخی موارد نسبت به عملیاتی بودن آن ابهام‌هایی وجود دارد؛ چرا که فقدان تعریف بازه زمانی مشخص برای برنامه‌های فرهنگی و ورزشی مشترک، موجب نامشخص بودن گام‌های ممکن برای اقدام‌های مشترک است. همچنین تأکید بر همکاری بدون شرط و عدم التزام به رعایت محدودیت‌های مدنظر جمهوری اسلامی ایران نسبت به استانداردهای مدنظر یونسکو در زمینه‌های آموزشی، علمی، ارتباطی و فرهنگی این سند را قابل نقد و مسئله‌آفرین خواهد کرد.^۱

۳. بررسی جزئیات

برای دریافت بهتر، از متن لایحه و تشخیص ایرادها و ابهام‌های آن، مواد آن به صورت تفکیکی مورد بررسی قرار گرفت. از این رو بخش متن لایحه با توجه به نظرهای کارشناسی و اکاوی شد و پس از شناسایی نکات و ابهام‌های وارده به ۳۱ ماده آن متن اصلاحی به شرح جدول ارائه شد.

۱. بیانات مقام معظم رهبری در مورد سند ۲۰۳۰ یونسکو در تاریخ ۱۷ خردادماه سال ۱۳۹۶: مسئله استقلال خیلی مهم است؛ مسئله سند ۲۰۳۰ از این قبیل است. حالا بعضی می‌آیند می‌گویند ما تحفظ دادیم یا گفتیم فلان چیزش را قبول نداریم؛ نه، بحث سر اینها نیست؛ فرض کنیم در این سند هیچ چیز واضح بینی هم که مخالف اسلام باشد وجود نداشته باشد؛ که حالا وجود دارد؛ من حرفم این است که نظام آموزشی کشور نباید بیرون کشور نوشته شود. آنها که خیال می‌کنند ما گزارش درست نگرفتیم؛ نه، گزارش‌های ما گزارش‌های درستی است. شما می‌گویید این سند مثلاً خلاف اسلام ندارد، داشته باشد یا نداشته باشد، اینجا ایران است، اینجا جمهوری اسلامی است. نظام آموزشی ما را چهار نفر بنشینند در یونسکو بنویسند! چرا؟! این همان مسئله استقلال است.

جدول ۱. بررسی متن لایحه موافقت‌نامه و پیشنهادهای کارشناسی

متن اصلاحی	اظهار نظر کارشناسی	متن لایحه
—	مورد تأیید است.	ماده (۱) - طرف‌ها بر اساس مفاد این موافقت‌نامه، قوانین داخلی کشور هریک از طرف‌ها و در راستای اصل رفتار متقابل از تمامی ابتکارات با هدف توسعه بیشتر همکاری‌ها در زمینه‌های فرهنگ، آموزش، علم، ورزش جوانان رسانه‌های جمعی و سایر حوزه‌ها حمایت خواهند کرد.
—	مورد تأیید است.	ماده (۲) - طرف‌ها برای ایجاد و توسعه همکاری‌های فرهنگی و علمی بر اصول احترام به فرد، به رسمیت شناختن اهمیت ارزش‌های معنوی و فرهنگی آراندیشی و بردباری و رعایت قوانین حاکم در هر دو کشور اهمیت ویژه‌ای قائل خواهند.
—	مورد تأیید است.	ماده (۳) - طرف‌ها از همکاری بین‌سازمان‌های غیردولتی به‌موجب این موافقت‌نامه ضمن رعایت قوانین داخلی کشور هریک از طرف‌ها حمایت خواهند کرد.
ماده (۴) - طرف‌ها از همکاری مستقیم بین مؤسسات فرهنگی در هر دو کشور [با رعایت قوانین داخلی کشور هریک از طرف‌ها] برای اجرای ابتکارات پیش‌بینی شده در این موافقت‌نامه حمایت خواهند کرد.	مطابق مواد پیشین لازم است ذکر شود که با رعایت قوانین داخلی کشور هریک از طرف‌ها.	ماده (۴) - طرف‌ها از همکاری مستقیم بین مؤسسات فرهنگی در هر دو کشور برای اجرای ابتکارات پیش‌بینی شده در این موافقت‌نامه حمایت خواهند کرد.
—	مورد تأیید است.	ماده (۵) - طرف‌ها به منظور تسهیل آشنایی متقابل، اقداماتی را با هدف دست‌رسی بیشتر به دستاوردهای فرهنگی خود از راه‌های زیر انجام خواهند داد: ۱. حمایت از تماس‌های مستقیم و تبادل نویسندگان، هنرمندان و کارشناسان در زمینه فرهنگ؛ ۲. حمایت از شرکت هنرمندان و گروه‌های هنری در مسابقات و جشنواره‌های بین‌المللی که در هر دو کشور برگزار می‌شود؛ ۳. فراهم آوردن امکان تبادل تجربیات بین هنرمندان و صاحب‌نظران عرصه فرهنگ از طریق برگزاری کارگاه‌ها و کارآموزی؛ ۴. حمایت از ابتکارات در زمینه‌های ترجمه و نشر برای ترویج آثار ادبی نویسندگان کشور طرف دیگر، به‌ویژه آثار ادبی معاصر؛ ۵. برگزاری نمایشگاه‌ها، کنسرت‌ها، نمایش‌های تئاتر و سایر رویدادهای هنری.
ماده (۶) - طرف‌ها در زمینه سینما از موارد زیر حمایت خواهند کرد: ۱. همکاری بین بایگانی‌های (آرشیو) فیلم ملی، مؤسسات فیلم و تهیه‌کنندگان فیلم از هر دو کشور؛ ۲. انجام تولیدات مشترک و ارائه خدمات تولید فیلم، مشروط به توافق‌های جداگانه بین طرف‌ها در هر مورد؛ ۳. سازماندهی نمایش فیلم‌ها و بخش [مرور آثار گذشته]، مشروط به توافق‌های جداگانه بین طرف‌ها در هر مورد؛ ۴. شرکت در جشنواره‌های بین‌المللی فیلم که در هر یک از کشورها طبق قواعد و مقررات این جشنواره‌ها برگزار می‌شود.	کلیات مورد تأیید است. در خصوص بعضی بندها و جزئیات آن، ابهام وجود دارد: در بند «۳»، عبارت «بخش نگاه به گذشته» که معادل اصطلاح Retrospective قرار داده شده، دچار ابهام است. در حوزه سینما منظور از این اصطلاح، مرور و نمایش مجموعه‌ای از آثار سینمایی است که به یک کارگردان، بازیگر، دوره، سبک، مضمون، کشور و ... خاص تعلق دارد. بند «۴» دارای ابهام است و برداشت‌های متفاوتی از آن می‌شود. مشخص نیست که آیا منظور مشارکت در جشنواره‌های برگزار شده توسط طرفین است یا شرکت دادن آثار تولیدی مشترک در جشنواره‌های بین‌المللی مختلف یا چیز دیگر. به‌طور کلی وجه و شیوه همکاری مشترک دو کشور در این زمینه روشن نیست و بهتر است در راستای آنچه مورد نظر است، باز نویسی شود.	ماده (۶) - طرف‌ها در زمینه سینما از موارد زیر حمایت خواهند کرد: ۱. همکاری بین بایگانی‌های (آرشیو) فیلم ملی، مؤسسات فیلم و تهیه‌کنندگان فیلم از هر دو کشور؛ ۲. انجام تولیدات مشترک و ارائه خدمات تولید فیلم، مشروط به توافق‌های جداگانه بین طرف‌ها در هر مورد؛ ۳. سازماندهی نمایش فیلم‌ها و بخش نگاه به گذشته، مشروط به توافق‌های جداگانه بین طرف‌ها در هر مورد؛ ۴. شرکت در جشنواره‌های بین‌المللی فیلم که در هر یک از کشورها طبق قواعد و مقررات این جشنواره‌ها برگزار می‌شود.

متن اصلاحی	اظهار نظر کارشناسی	متن لایحه
<p>ماده (۷) - طرف‌ها همکاری در زمینه هنرهای مردمی را با توانمند ساختن هنرمندان و گروه‌های هنری [به وسیله اقدامات حمایتی در حوزه‌های آموزش، پاسداشت و حر است، تولید، ترویج و توزیع] برای شرکت در مسابقات و جشنواره‌های مردمی و با سازمان‌دهی نمایشگاه‌ها [و رویدادهای هنری در رشته‌های مختلف، با تأکید بر صنایع دستی هنری تشویق خواهند کرد.</p>	<p>اگر چه آثار هنری مربوط به صنایع دستی، بخشی بر جسته از هنرهای مردمی (Folk Arts) را تشکیل می‌دهد، می‌توان به انواع و گونه‌های متعدد هنری دیگر نیز ذیل هنرهای مردمی پرداخت. به‌طور کلی مفهوم «هنرهای مردمی» (همچنین هنرهای بومی یا محلی) در کنار مفهوم «هنرهای زیبا» (Fine Arts) معنا می‌یابد. آثار مربوط به هنرهای زیبا عمدتاً به دلیل ارزش هنری‌شان مورد توجه قرار می‌گیرد. این دسته از آفرینش‌های هنری اغلب برای نمایش عمومی (برای مثال در گالری‌ها) ساخته و پرداخته می‌شود و بدین سبب از مخاطب خاص برخوردار است. در حالی که آثار مربوط به هنرهای مردمی، از جهت اهمیت فرهنگی‌شان در خور توجه است و در بافتار زندگی روزمره مردم یک اجتماع یا منطقه خاص، استفاده تزئینی یا کاربردی خاصی دارد.^۱ بنابراین، هنرهای مردمی طیف وسیع و پرتنوعی از انواع هنرها را در بر گرفته و ظرفیتی گران‌بها برای پویایی و توسعه همکاری‌های بین‌المللی فرهنگی و نیز جان بخشی دوباره به میراث بومی هر منطقه به‌شمار می‌رود. از سوی دیگر، بهتر است توانمندسازی هنرمندان فعال در این عرصه، با رویکرد و جهت‌گیری مشخص‌تری تعیین شود؛ زیرا توانمندسازی می‌تواند اقدامات مختلفی از جمله حر است و نگهداری، آموزش، تولید و آفرینش، ترویج و اشاعه و ... را شامل شود.</p>	<p>ماده (۷) - طرف‌ها همکاری در زمینه هنرهای مردمی را با توانمند ساختن هنرمندان و گروه‌های هنری برای شرکت در مسابقات و جشنواره‌های مردمی و با سازمان‌دهی نمایشگاه‌های صنایع دستی هنری تشویق خواهند کرد.</p>
<p>ماده (۸) - طرف‌ها از همکاری مستقیم بین موزه‌ها به‌ویژه در حوزه ارائه متقابل مجموعه‌های خود [با رعایت قوانین داخلی کشور هریک از طرف‌ها] به اشتراک گذاشتن تجربیات مربوط به مدیریت موزه و سازمان‌دهی آموزش و بازدید برای کارشناسان موزه‌شناسی حمایت خواهند کرد.</p>	<p>از آنجاکه به‌واسطه اصل هشتادوسوم قانون اساسی انتقال نفایس ملی و نفایس ملی منحصر به فرد به غیر شامل محدودیت‌هایی است و در حال حاضر برای اجرای این اصل قانون مشخصی ذکر نشده است، موضوع انتقال اشیای بین موزه‌ها باید در چارچوبی موردی صورت گیرد. لذا باید به رعایت قوانین داخلی کشور هریک از طرف‌ها و به‌طور خاص موضوع انتقال اشیای تأکید شود.</p>	<p>ماده (۸) - طرف‌ها از همکاری مستقیم بین موزه‌ها به‌ویژه در حوزه ارائه متقابل مجموعه‌های خود به اشتراک گذاشتن تجربیات مربوط به مدیریت موزه و سازمان‌دهی آموزش و بازدید برای کارشناسان موزه‌شناسی حمایت خواهند کرد.</p>
<p>ماده (۹) - ۱. طرف‌ها [با رعایت ملاحظات امنیتی و حفظ محرمانگی] از همکاری بین بایگانی‌ها (آرشیوها) و کتابخانه‌های ملی در هر دو کشور، به‌ویژه در حوزه تبادل اطلاعات در مورد حفظ و ارائه مجموعه‌ها، اجرای طرح‌های (پروژه‌های) تحقیقاتی و آموزشی، و همچنین ابتکارات مربوط به ر قومی (دیجیتالی) کردن مجموعه‌های کتابخانه‌ای حمایت خواهند کرد. ۲. طرف‌ها [با رعایت ملاحظات امنیتی و حفظ محرمانگی] از همکاری در زمینه بایگانی (آرشیو)، به‌ویژه در مورد در دسترس قرار دادن مجموعه‌ها برای اهداف علمی، اجتماعی و حقوقی، تبادل تجربیات، انتشارات تخصصی و تصویربرداری از اسناد، طبق قوانین داخلی کشور هریک از طرف‌ها حمایت خواهد کرد.</p>	<p>با رعایت ملاحظات امنیتی در خصوص اسناد و اطلاعاتی که جنبه محرمانه دارند، مورد تأیید است.</p>	<p>ماده (۹) - ۱. طرف‌ها از همکاری بین بایگانی‌ها (آرشیوها) و کتابخانه‌های ملی در هر دو کشور، به‌ویژه در حوزه تبادل اطلاعات در مورد حفظ و ارائه مجموعه‌ها، اجرای طرح‌های (پروژه‌های) تحقیقاتی و آموزشی و همچنین ابتکارات مربوط به ر قومی (دیجیتالی) کردن مجموعه‌های کتابخانه‌ای حمایت خواهند کرد. ۲. طرف‌ها از همکاری در زمینه بایگانی (آرشیو)، به‌ویژه در مورد در دسترس قرار دادن مجموعه‌ها برای اهداف علمی، اجتماعی و حقوقی، تبادل تجربیات، انتشارات تخصصی و تصویربرداری از اسناد، طبق قوانین داخلی کشور هریک از طرف‌ها حمایت خواهد کرد.</p>

1. <https://www.internationalfolkart.org/learn/what-is-folk-art.html>

متن اصلاحی	اظهار نظر کارشناسی	متن لایحه
—	<p>مورد تأیید است.</p> <p>این ماده و بندهای آن از آن جهت دارای ارزش است که در صورتی که هر یک از طرفین از کنوانسیون مؤسسه بین‌المللی یکنواخت‌سازی حقوق خصوصی پیرامون اشیای فرهنگی مسروقه یا غیر قانونی خارج شده، خارج شوند، نسبت به یکدیگر دارای تکلیف متقابل باقی خواهند ماند.</p>	<p>ماده (۱۰) -</p> <p>۱. طرف‌ها از همکاری در زمینه حفاظت از میراث فرهنگی به‌ویژه از طریق تبادل اطلاعات و تجربیات بین مؤسسات صلاحیت‌دار و اجرای برنامه‌های آموزشی و طرح‌های پروژه‌های تحقیقاتی مشترک حمایت خواهند کرد.</p> <p>۲. طرف‌ها به‌منظور جلوگیری از واردات صادرات و انتقال غیر قانونی مالکیت اموال فرهنگی که میراث فرهنگی آنها را تشکیل می‌دهد طبق قوانین حاکم در هر یک از کشورهای و معاهدات (کنوانسیون‌های) بین‌المللی که هر دو کشور طرف آن هستند همکاری خواهند کرد. طرف‌ها تأکید می‌کنند که اموال فرهنگی که به‌طور غیر قانونی از قلمرو و کشور یک طرف صادر شده و به‌طور غیر قانونی به قلمرو و کشور طرف دیگر وارد شده است، مسترد خواهد شد.</p>
—	مورد تأیید است.	<p>ماده (۱۱) -</p> <p>۱. طرف‌ها تماس مستقیم بین نهادهای صلاحیت‌دار فعال در زمینه حفاظت از بناهای تاریخی و باستان‌شناسی را تسهیل خواهند کرد. طرف‌ها از اجرای طرح‌های پروژه‌های مشترک در این زمینه حمایت خواهند کرد.</p> <p>۲. طرف‌ها در حفاظت از آثار میراث فرهنگی جهانی که در قلمروهای هر دو کشور قرار دارد همکاری خواهند کرد.</p>
<p>ماده (۱۲) -</p> <p>۱. طرف‌ها مجدداً تأکید می‌کنند که گورستان‌های، جنگی قبور سر باز آن نیروهای مسلح لهستان در شرق و غیر نظامیان فوت شده در طول جنگ و مکان‌های یادبود اختصاص یافته به آنها واقع در قلمرو جمهوری اسلامی ایران از حمایت قانونی برخوردار خواهند بود.</p> <p>[تبصره: طرفین در مورد تعداد، هزینه‌ها و فرآیند اجرایی مورد نیاز برای حمایت قانونی قرار گرفتن گورستان‌های مذکور به‌صورت مستقل به توافق خواهند رسید.]</p> <p>۲. طرف‌ها دسترسی و مبادله نسخه‌های اقلام بایگانی شده (آرشیوی) و هر گونه اطلاعات مربوط به محل دفن افراد موضوع بند «۱» را تسهیل خواهند کرد.</p>	<p>این تکلیف صرفاً برای جمهوری اسلامی ایران است؛ چرا که سابقه پناه دادن به نظامیان و غیر نظامیان لهستانی در جنگ جهانی دوم را در کارنامه دارد. نکته قابل توجه اینکه حمایت قانونی از گورستان‌ها زمانی ممکن است که این آثار در فهرست آثار ملی ثبت شده باشد. نمونه‌ای چون قبرستان لهستانی‌های اهواز (در مجاورت محله حصیر آباد) وجود دارد که همچنان ثبت نشده است. در حالی که برخی از قبرستان‌ها مثل نمونه‌های موجود در تهران (شماره ثبت ملی ۲۶۸۸) و مشهد (شماره ثبت ملی ۳۱۴۴۴) این تشریفات رسمی را طی کرده‌اند.</p> <p>لذا مطابق با این ماده وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی مکلف خواهد شد تا زمانی مشخص تعداد قبرستان‌های ثبت ملی نشده لهستانی‌ها را شناسایی و اسناداردهای لازم را ابلاغ و زمینه ثبت را فراهم سازد. این تکلیف لزوم اختصاص بودجه مشخص برای این وزارت و تحمل بار مالی برای دولت را به‌همراه دارد.</p>	<p>ماده (۱۲) -</p> <p>۱. طرف‌ها مجدداً تأکید می‌کنند که گورستان‌های، جنگی قبور سر باز آن نیروهای مسلح لهستان در شرق و غیر نظامیان فوت شده در طول جنگ و مکان‌های یادبود اختصاص یافته به آنها واقع در قلمرو و جمهوری اسلامی ایران از حمایت قانونی برخوردار خواهند بود.</p> <p>۲. طرف‌ها دسترسی و مبادله نسخه‌های اقلام بایگانی شده (آرشیوی) و هر گونه اطلاعات مربوط به محل دفن افراد موضوع بند «۱» را تسهیل خواهند کرد.</p>
<p>ماده (۱۳) -</p> <p>۱. طرف‌ها بیان می‌دارند که [دارایی‌های] هنری و اموال فرهنگی ایرانی واقع در قلمرو جمهوری لهستان و آثار هنری و فرهنگی لهستانی واقع در قلمرو جمهوری اسلامی ایران از حمایت قانونی برخوردار خواهند بود.</p> <p>۲. طرف‌ها دسترسی به آثار ذکر شده در بند «۱» را برای مطالعه پژوهشگران هنر سنتی و کارشناسان میراث فرهنگی تسهیل خواهند کرد.</p>	<p>ترکیب Cultural Property به معنای اموال فرهنگی است و نبایستی به معنای آثار ترجمه شود. شایان ذکر است اموال فرهنگی دارای گستره بزرگی است و (در بند «۱») صرفاً به حوزه میراث فرهنگی محدود نشده است.</p>	<p>ماده (۱۳) -</p> <p>۱. طرف‌ها بیان می‌دارند که آثار هنری و اموال فرهنگی ایرانی واقع در قلمرو و جمهوری لهستان و آثار هنری و فرهنگی لهستانی واقع در قلمرو و جمهوری اسلامی ایران از حمایت قانونی برخوردار خواهند بود.</p> <p>۲. طرف‌ها دسترسی به آثار ذکر شده در بند «۱» را برای مطالعه پژوهشگران هنر سنتی و کارشناسان میراث فرهنگی تسهیل خواهند کرد.</p>

متن اصلاحي	اظهار نظر کارشناسی	متن لایحه
<p>ماده (۱۴) - طرفها از همکاری در زمینه رسانه های گروهی [از قبیل رسانه های سنتی (شامل رسانه های چاپی، مطبوعات و نشریات، رسانه های الکترونیک، رادیو و تلویزیون و شبکه های ماهواره ای و رسانه های برخط؛ وبسایت های شخصی و خبرگزاری های آنلاین) و رسانه های جدید (شامل شبکه های اجتماعی، پیام رسان ها، تلویزیون های تعاملی (IPTV)، سرویس های اشتراک ویدئو (VSP) و کاربر محور (UGC) و سامانه های ویدئوی در خواستی ناشر محور برخط (VOD)] در هر دو کشور به ویژه در زمینه مسائل فنی و هنری، اطلاعات، آموزش و تبادل برنامه بر اساس قواعدی که با قوانین داخلی حاکم و شرایط تعیین شده در توافق های دوجانبه مطابقت دارد حمایت خواهند کرد.</p>	<p>قابلیت توسعه و تقویت حکم وجود دارد.</p> <p>ابعاد همکاری قابل توسعه به سایر رسانه های گروهی نیز می باشد و می توان از ظرفیت این توافق نامه برای همکاری در زمینه های مطبوعات، رسانه های جدید همچون شبکه های اجتماعی، پیام رسان ها، تلویزیون های تعاملی (IPTV)، سرویس های اشتراک ویدئو (VSP) و کاربر محور (UGC) و سامانه های ویدئوی در خواستی ناشر محور برخط (VOD) استفاده کرد.</p>	<p>ماده (۱۴) - طرفها از همکاری در زمینه پخش رادیو و تلویزیونی در هر دو کشور به ویژه در زمینه مسائل فنی و هنری، اطلاعات، آموزش و تبادل برنامه بر اساس قواعدی که با قوانین داخلی حاکم و شرایط تعیین شده در توافق های دوجانبه مطابقت دارد حمایت خواهند کرد.</p>
<p>—</p>	<p>مورد تأیید است.</p>	<p>ماده (۱۵) - طرفها با در نظر گرفتن نیاز به مبادله آزاد اطلاعات می توانند موافقت نامه های دوجانبه ای منعقد کنند که همکاری بین کارگزاری های اطلاعاتی خود را در زمینه های آموزش فنی و حرفه ای، ایجاد دفاتر برای کارگزاری های اطلاعاتی و اعتبارسنجی روزنامه نگاران تنظیم می کند.</p>
<p>ماده (۱۶) - طرفها از همکاری در زمینه آموزش عالی از جمله موارد زیر حمایت خواهند کرد:</p> <ol style="list-style-type: none"> ۱. همکاری و تماس مستقیم بین مؤسسات آموزشی عالی در هر دو کشور؛ ۲. تبادل دانشجویان [کاردانی]، کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری؛ ۳. [معرفی انواع سامانه های آموزشی، گواهی نامه ها، دیپلم ها، عناوین حرفه ای و مدارک تحصیلی ارائه شده معتبر توسط مؤسسات آموزشی در هر دو کشور]؛ ۴. ترویج آموزش زبان و ادبیات طرف دیگر در مؤسسات آموزش عالی از جمله تبادل اساتید از هر دو کشور؛ ۵. تبادل اساتید دانشگاهی دانشمندان و کادر فنی به منظور ایراد سخنرانی و انجام تحقیقات علمی. 	<p>پیشنهاد تصویب بارفع اصلاح و رفع ابهام.</p> <p>این ماده شرایط همکاری های علمی بین دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی دو کشور ایران و لهستان را تسهیل می کند و در صورت اخذ تدابیر صحیح و نگارش آیین نامه های اجرایی مناسب، دیوان سالاری و پیچیدگی ارتباطات علمی بین دانشگاه های دو کشور را در زمینه های مختلف مانند تبادل استادان و دانشجویان سمینارها و دوره های آموزشی مشترک رفع خواهد کرد. در بند «۲» دانشجویان مقاطع کاردانی فراموش شده است. در صورتی که انتقال دانش و مهارت باتوجه به نیازهای شغلی کشور به دانشجویان این مقطع موضوع بسیار مهمی است. به علاوه اینکه بخش زیادی از آموزش عالی کشور مانند دانشگاه فنی و حرفه ای و دانشگاه جامع علمی-کاربردی به آموزش در مقطع کاردانی مشغول هستند.</p> <p>در بند «۳» تبادل اطلاعات در مورد برخی مدارک و سامانه ها محل ابهام است. مشخص نشده منظور از اطلاعات آیا موارد فنی و مسائل کیفی است و یا اطلاعات اشخاص و دانشگاه مدنظر است؟ لذا در بند «۲» قبل از واژه کارشناسی، «کاردانی» اضافه شود و اصلاح بند «۳» به صورت زیر پیشنهاد می شود:</p> <p>- معرفی انواع سامانه های آموزشی، گواهی نامه ها، دیپلم ها، عناوین حرفه ای و مدارک تحصیلی ارائه شده معتبر توسط مؤسسات آموزشی در هر دو کشور.</p>	<p>ماده (۱۶) - طرفها از همکاری در زمینه آموزش عالی از جمله موارد زیر حمایت خواهند کرد:</p> <ol style="list-style-type: none"> ۱. همکاری و تماس مستقیم بین مؤسسات آموزش عالی در هر دو کشور؛ ۲. تبادل دانشجویان کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری؛ ۳. تبادل اطلاعات در مورد سامانه های آموزشی، گواهی نامه ها، دیپلم ها، عناوین حرفه ای و مدارک تحصیلی ارائه شده توسط مؤسسات آموزشی در هر دو کشور؛ ۴. ترویج آموزش زبان و ادبیات طرف دیگر در مؤسسات آموزش عالی از جمله تبادل اساتید از هر دو کشور؛ ۵. تبادل اساتید دانشگاهی دانشمندان و کادر فنی به منظور ایراد سخنرانی و انجام تحقیقات علمی.

متن اصلاحی	اظهار نظر کارشناسی	متن لایحه
<p>ماده (۱۷) - طرف‌ها از همکاری بین مؤسسات علمی و واحدهای تحقیقاتی در زمینه‌های زیر حمایت خواهند کرد: ۱. انجام طرح‌های پروژه‌های تحقیقاتی مشترک؛ ۲. مشارکت دانشمندان، محققین و کارشناسان در همایش‌ها، اجلاس‌ها و سایر جلساتی که در هر دو کشور برگزار می‌شود؛ ۳. تبادل اطلاعات و اسناد علمی و فنی [با رعایت محرمانگی].</p>	<p>پیشنهاد تصویب داده می‌شود. این ماده بر حوزه پژوهش متمرکز است. از آنجاکه کشور لهستان طبق آخرین اطلاعات رتبه ۱۹ در تولید علم در جهان را دارا است؛ این ماده در جهت تقویت کیفیت پژوهش‌های طرفین با هم‌افزایی دانشمندان و دانشجویان دو کشور مفید است. با توجه به اینکه برخی از آمار و اطلاعات خصوصیت محرمانگی دارند، لازم است در بند «۳» منظور از تبادل اطلاعات، اسناد علمی و فنی تصریح شود.</p>	<p>ماده (۱۷) - طرف‌ها از همکاری بین مؤسسات علمی و واحدهای تحقیقاتی در زمینه‌های زیر حمایت خواهند کرد: ۱. انجام طرح‌های پروژه‌های تحقیقاتی مشترک؛ ۲. مشارکت دانشمندان، محققین و کارشناسان در همایش‌ها، اجلاس‌ها و سایر جلساتی که در هر دو کشور برگزار می‌شود؛ ۳. تبادل اطلاعات و اسناد علمی و فنی.</p>
<p>ماده (۱۸) - ۱. طرف‌ها از همکاری و تبادل تجربیات در زمینه آموزش [با رعایت سیاست‌های کلی طرفین در حوزه آموزش] حمایت خواهند کرد. ۲. طرف‌ها از توسعه تماس‌ها و همکاری‌های جوانان [با رعایت ارزش‌های بومی و فرهنگی] و همچنین همکاری بین سازمان‌ها و مؤسسات جوانان که با مسائل جوانان در هر دو کشور سروکار دارند، حمایت خواهند کرد.</p>	<p>از آنجاکه آموزش موضوع تأثیرگذار بر فرهنگ است و نباید متأثر از الگوهای خاصی چون سند ۲۰۳۰ باشد، لازم است تا ملاحظات مذکور در این توافق‌نامه در نظر گرفته شود. همچنین توسعه تماس‌ها و همکاری‌های حوزه جوانان باید با تأکید بر ارزش‌های بومی و فرهنگی دو طرف صورت گیرد.</p>	<p>ماده (۱۸) - ۱. طرف‌ها از همکاری و تبادل تجربیات در زمینه آموزش حمایت خواهند کرد. ۲. طرف‌ها از توسعه تماس‌ها و همکاری‌های جوانان و همچنین همکاری بین سازمان‌ها و مؤسسات جوانان که با مسائل جوانان در هر دو کشور سروکار دارند، حمایت خواهند کرد.</p>
<p>—</p>	<p>پیشنهاد تصویب ماده (۱۹) داده می‌شود. در فصل دوم نقشه جامع علمی کشور، بر ارتقای جایگاه زبان فارسی در بین زبان‌های بین‌المللی علمی نیز تأکید شده است. از این رو این ماده می‌تواند زمینه معرفی زبان، فرهنگ و تاریخ غنی ایران به محققان و دانشجویان کشور لهستان را فراهم آورد. همچنین این مهم می‌تواند زمینه‌ای برای محققان علوم انسانی کشور فراهم نماید تا خود را به سطح استانداردهای بین‌المللی نزدیک کنند.</p>	<p>ماده (۱۹) - طرف‌ها از تحقیقات در مورد، زبان فرهنگ و تاریخ دو کشور حمایت خواهند کرد.</p>
<p>ماده (۲۰) ۱. طرف‌ها از [توسعه ارتباطات و تبادل همکاری میان نهادها] مؤسسات و سازمان‌های ورزشی حمایت خواهند کرد. ۲. طرف‌ها در تسهیل دسترسی و مشارکت مردم در رویدادهای مهم ورزشی ملی و بین‌المللی همکاری خواهند کرد. ۳. طرف‌ها از آموزش، اعزام و تبادل مربی، ورزشکار، تدارک‌بازی‌های دوستانه و برگزاری جشنواره‌های مشترک ورزشی حمایت خواهند کرد.</p>	<p>بر اساس محتوای جزءهای «۵»، «۹»، «۱۴»، «۱۷»، «۱۸» بند «الف» ماده (۴) قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان (مصوب ۱۳۹۹/۰۶/۱۶)، وزارت ورزش و جوانان موظف به جذب و حمایت از سرمایه‌گذاری‌های خارجی، تسهیل دسترسی و مشارکت مردمی در رویدادهای ورزشی بین‌المللی، توسعه ارتباطات و تدوین دستورالعمل‌های اعزام و ورود اشخاص ورزشی، ارتقا و ترویج جهانی ورزش‌های ملی و روستایی و بازی‌های بومی و محلی است که در این راستا موافقت‌نامه حاضر می‌تواند به تسهیل بخشی از وظایف و عملکردهای ورزشی در عرصه بین‌المللی و ایفای نقش مؤثر آنها در توسعه ورزش کشور کمک کند. اساس حکم‌داری ابهام است و نیاز است مطابق با متن انگلیسی و در راستای رفع ابهام از حالت کلی‌گویی خارج و مشخصاً جزئیات و نوع همکاری میان طرفین اشاره شود؛ از طرفی مطابق با ماده (۵) قانون محاسبات عمومی کشور (مصوب ۱۳۷۳/۰۴/۲۹) و گستردگی نهادهای ورزشی ذکر شده در ذیل قانون، لازم است تا نهادهای ورزشی نیز در متن موافقت‌نامه مورد خطاب قرار گیرد. بنابراین لازم است تا از عبارت توسعه ارتباطات و تبادل همکاری میان نهادها، مؤسسات و سازمان‌های ورزشی به جای اطلاق تماس‌های مستقیم استفاده شود.</p>	<p>ماده (۲۰) - طرف‌ها از تماس‌های مستقیم بین مؤسسات و سازمان‌های ورزشی حمایت خواهند کرد.</p>

متن اصلاحي	اظهار نظر کارشناسی	متن لایحه
—	مورد تأیید است.	ماده (۲۱) - طرف‌ها از همکاری فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران و فرهنگستان علوم لهستان بر اساس یادداشت تفاهم همکاری علمی بین فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران و فرهنگستان علوم لهستان امضا شده در ورشو به تاریخ ۲۷ تیر ۱۳۸۴ هجری شمسی برابر با ۱۸ ژوئیه ۲۰۰۵ میلادی حمایت خواهند کرد.
ماده (۲۲) - طرف‌ها از همکاری در زمینه‌های فرهنگ و ارتباطات و اطلاعات در سازمان «آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد» یونسکو و همچنین همکاری مستقیم در سطح دو جانبه در این زمینه بین کمیسیون‌های ملی خود برای یونسکو [با رعایت قوانین و مقررات داخلی خود] حمایت خواهند کرد.	مورد تأیید است. پیشنهاد تصویب این ماده داده می‌شود. همکاری بین کمیسیون‌های ملی دو کشور با هدف ایجاد هماهنگی برای همکاری‌های کلان‌تر و هم‌افزایی با استفاده از تجربیات یکدیگر مطلوب ارزیابی می‌شود. این مهم در جزء «۴» ماده (۱۳) اساسنامه کمیسیون ملی یونسکو مورد تأکید قرار گرفته است. با توجه به تفاوت رویکردی در اسناد بالادستی نظام آموزشی ایران (سند تحول بنیادین) با سند آموزشی یونسکو (۲۰۳۰) همکاری در این حوزه ممکن است با خلل‌هایی مواجه و موجب اختلاف شود؛ بنابراین بهتر است همکاری در این بند فارغ از حوزه «آموزش» باشد.	ماده (۲۲) - طرف‌ها از همکاری در زمینه‌های آموزشی، علم، فرهنگ و ارتباطات و اطلاعات در سازمان «آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد» (یونسکو) و همچنین همکاری مستقیم در سطح دو جانبه در این زمینه‌ها بین کمیسیون‌های ملی خود برای یونسکو حمایت خواهند کرد.
ماده (۲۳) - طرف‌ها تمایل خود را برای همکاری در زمینه حق نشر و حقوق مرتبط [طبق قوانین داخلی کشور هر یک از طرف‌ها] ابراز می‌کنند.	با توجه به شرایط و اقتضائات خاص کشور در زمینه حق نشر و مالکیت معنوی، بهتر است این ماده با لحاظ این شرایط تکمیل شود.	ماده (۲۳) - طرف‌ها تمایل خود را برای همکاری در زمینه حق نشر و حقوق مرتبط ابراز می‌کنند.
—	مورد تأیید است.	ماده (۲۴) - طرف‌ها می‌توانند تأسیس مراکز فرهنگی در کشورهای خود و عملکرد آنها را بر اساس مقررات جاری در هر دو کشور تسهیل کنند. به این ترتیب و به منظور توسعه روابط فرهنگی، هر دو کشور می‌توانند به‌طور متقابل نمایندگان و مشاوران خود را به کشور طرف دیگر اعزام کنند.
—	مورد تأیید است.	ماده (۲۵) - طرف‌ها بر قصد خود برای تعیین کمیسیونی ترکیبی که به‌طور متناوب در دو کشور تشکیل جلسه خواهد داد، صحنه می‌گذارند. وظایف کمیسیون عبارت است از: تدوین و اتخاذ برنامه‌های اجرایی دوره‌ای نظارت بر حسن اجرای این موافقت‌نامه تدوین راه حل برای مشکلات گزارش شده به‌موجب این موافقت‌نامه تحلیل و تهیه راهکارها در زمینه همکاری‌های فرهنگی بین دو کشور.

متن اصلاحی	اظهار نظر کارشناسی	متن لایحه
—	مورد تأیید است.	<p>ماده (۲۶) -</p> <p>۱. طرف‌های مجری این موافقت‌نامه (که به معنای نهادهای صلاحیت‌داری است که از سوی طرف‌ها مجاز به اجرای موافقت‌نامه هستند) که داده‌های شخصی را دریافت کرده‌اند، می‌توانند از آنها صرفاً برای اهداف موافقت‌نامه استفاده کنند.</p> <p>۲. نهادهای مجاز باید از سطح مناسب حفاظت از داده‌های شخصی اطمینان حاصل نمایند از جمله:</p> <p>(۱) اطلاع دادن به شخصی که داده‌های شخصی او پردازش می‌شود، در مورد هویت نهادی که موافقت‌نامه را اجرا می‌کند و جزئیات تماس آن و همچنین اهداف پردازش داده‌ها مبنای قانونی پردازش دسته‌های پردازش داده‌ها و بازه زمانی که داده‌های شخصی ذخیره می‌شود؛</p> <p>(۲) اطلاع‌رسانی در مورد حقوق به شخصی که داده‌های شخصی او پردازش خواهد شد به‌ویژه حق دسترسی به داده‌های شخصی او، حق تصحیح یا حذف داده‌های شخصی و حق اعمال این حقوق؛</p> <p>(۳) اجرای اقدامات فنی و سازمانی مناسب برای اطمینان از سطح کافی حفاظت از داده‌های شخصی پردازش شده از دسترسی افشا و حذف غیر مجاز؛</p> <p>(۴) در صورت افشای غیر مجاز داده‌های شخصی که ممکن است باعث خطر بالای نقض حقوق و آزادی‌های اشخاصی شود که داده‌های شخصی آنها پردازش می‌شود نهادهایی که موافقت‌نامه را اجرا می‌کنند یکدیگر را در مورد چنین نقضی مطلع خواهند کرد و تمام اقدامات ممکن را برای جلوگیری از چنین نقضی و تضمین اعمال حقوق موضوع داده‌ها انجام خواهند داد؛</p> <p>(۵) اطمینان از امکان حذف داده‌های شخصی پس از تحقق هدف پردازش آنها.</p> <p>۳. طرف‌ها حق اشخاصی را که اطلاعات شخصی آنها مورد نظر است جهت طرح شکایت نزد مرجع اداری صلاحیت‌دار یا در دادگاه یک طرف که احقاقی حقوق آنها را در شرایطی تضمین می‌کند که این افراد تشخیص دهند که داده‌های شخصی آنها به طریق اشتباه پردازش می‌شود تضمین خواهند کرد.</p>
<p>ماده (۲۷) -</p> <p>هرگونه اختلاف بین طرف‌ها ناشی از اجرای این موافقت‌نامه [با رعایت اصل یکصد و سی و نهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران] از طریق مجاری سیاسی (دیپلماتیک) حل و فصل خواهد شد.</p>	<p>مورد تأیید است.</p> <p>لازم است رعایت اصل یکصد و سی و نهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در اجرای این ماده لحاظ شود.</p>	<p>ماده (۲۷) -</p> <p>هرگونه اختلاف بین طرف‌ها ناشی از اجرای این موافقت‌نامه از طریق مجاری سیاسی (دیپلماتیک) حل و فصل خواهد شد.</p>
—	<p>مورد تأیید است.</p> <p>لازم است رعایت اصول هفتاد و هفتم و یکصد و بیست و پنجم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در اجرای این ماده لحاظ شود.</p>	<p>ماده (۲۸) -</p> <p>مفاد این موافقت‌نامه می‌تواند در قالب اسناد الحاقی پروتکل‌های بارضایت هر دو طرف تکمیل شود.</p>
—	مورد تأیید است.	<p>ماده (۲۹) -</p> <p>این موافقت‌نامه طبق قوانین ملی کشور هر یک از طرف‌ها تصویب و این امر با تبادل یادداشت تأیید خواهد شد. این موافقت‌نامه ۳۰ روز پس از دریافت آخرین یادداشت لازم‌الاجرا خواهد شد.</p>

متن اصلاحي	اظهار نظر کارشناسی	متن لایحه
<p>ماده (۳۰) - ۱. این موافقت‌نامه برای مدت [سه سال] منعقد شده [و خودبه‌خود برای سه سال بعد بدون دریافت اختاریه از طرفین قابل تمدید است. همچنین] هر طرف می‌تواند از طریق اطلاعیه بایک دوره اخطار ۶ ماهه آن را خاتمه دهد. ۲. برنامه‌ها، طرح‌ها (پروژه‌ها) و نقشه‌های اجرایی که به موجب این موافقت‌نامه آغاز شده‌اند، صرف‌نظر از مدت اعتبار این موافقت‌نامه [بر اساس سازوکار ماده (۲۸) این قانون در قالب الحاقی مجدداً تعیین تکلیف خواهند شد و بر اساس توافق جدید] معتبر خواهند بود.</p>	<p>بازه زمانی نامحدود را می‌توان مطابق توافق‌نامه قبلی دو کشور در سال ۱۳۴۷ به بازه‌های سه‌ساله و تمدید خودکار تغییر داد (در صورت عدم دریافت اختاریه از هر کدام از طرفین). برنامه‌ها، طرح‌ها و نقشه‌هایی که بار مالی و اجرایی طولانی دارد ولی به موجب لغو موافقت‌نامه به قوت خود باقی هستند، محل مسئله خواهند بود. بنابراین لازم است تا در مورد نحوه اتمام آن پس از پایان توافق‌نامه به صورت مستقل تصمیم‌گیری شود.</p>	<p>ماده (۳۰) - ۱. این موافقت‌نامه برای مدت نامحدود منعقد شده و هر طرف می‌تواند از طریق اطلاعیه بایک دوره اخطار شش ماهه آن را خاتمه دهد. ۲. برنامه‌ها، طرح‌ها (پروژه‌ها) و نقشه‌های اجرایی که به موجب این موافقت‌نامه آغاز شده‌اند صرف‌نظر از مدت اعتبار این موافقت‌نامه تا زمان پایان آنها معتبر خواهند بود.</p>
<p>ماده (۳۱) - در تاریخ لازم‌الاجرا شدن این موافقت‌نامه، موافقت‌نامه فرهنگی بین دولت ایران و دولت جمهوری [مردمی] لهستان منعقد در تهران در تاریخ ۲۳ اردیبهشت ۱۳۴۷ برابر با ۱۳ می ۱۹۶۸ منقضی خواهد شد. این موافقت‌نامه در تهران در تاریخ ۱۸ اردیبهشت ۱۴۰۱ هجری شمسی مطابق با ۸ می ۲۰۲۲ میلادی در دو نسخه هر کدام به زبان‌های فارسی، لهستانی و انگلیسی منعقد شد که تمام متون دارای اعتبار یکسان می‌باشند در صورت اختلاف در تفسیر این موافقت‌نامه متن انگلیسی ملاک خواهد بود.</p>	<p>موافقت‌نامه فرهنگی بین دو کشور که در سال ۱۳۴۷ منعقد شده است هر چند دارای ۹ ماده است، اما در برخی موارد کاربرد و دقیق‌تر تدوین شده است. برای مثال در ماده (۷) برای برنامه‌های فرهنگی، هنری و ورزشی تکلیف صورت سالیانه یا دوسالانه مشترک مشخص کرده بود. باز نویسی این متن در شکل جدید هم با تکالیف جدید برای جمهوری اسلامی ایران در حوزه حفاظت از میراث فرهنگی همراه شده و هم از دقت زمانی فعالیت‌ها کاسته است. همچنین در این ماده به اشتباه «جمهوری مردمی لهستان»، «جمهوری ملی لهستان» درج شده است.</p>	<p>ماده (۳۱) - در تاریخ لازم‌الاجرا شدن این موافقت‌نامه، موافقت‌نامه فرهنگی بین دولت ایران و دولت جمهوری ملی لهستان منعقد در تهران در تاریخ ۲۳ اردیبهشت ۱۳۴۷ برابر با ۱۳ می ۱۹۶۸ منقضی خواهد شد. این موافقت‌نامه در تهران در تاریخ ۱۸ اردیبهشت ۱۴۰۱ هجری شمسی مطابق با ۸ می ۲۰۲۲ میلادی در دو نسخه هر کدام به زبان‌های فارسی، لهستانی و انگلیسی منعقد شد که تمام متون دارای اعتبار یکسان می‌باشند در صورت اختلاف در تفسیر این موافقت‌نامه متن انگلیسی ملاک خواهد بود.</p>

مطالب جدول نشان می‌دهد که نزدیک به ۴۸ درصد از مواد لایحه نیازمند اصلاح جزئی یا کلی است. از این رو نکات نیازمند تغییر در متن نسبتاً زیاد ارزیابی می‌شود. ایرادهایی مانند ترجمه ناصحیح متن انگلیسی، نبود موعدهای زمانی برای عملیاتی کردن موافقت‌نامه، ایجاد تعهدات یک‌جانبه، عدم توسعه مفاد توافق‌نامه بر اساس ظرفیت قابل استفاده و کلی‌گویی و غیر عملیاتی بودن، جزئیات این توافق‌نامه را با چالش روبه‌رو کرده است. این موارد به این شرح است:

۴. ایرادهای وارده به ترجمه متن انگلیسی

در متن انگلیسی از واژه Education استفاده شده که در متن فارسی به «آموزش» ترجمه شده است (برای مثال ماده (۱۶ و ۱۸))؛ در حالی که یکی از ترجمه‌های Education به فارسی «آموزش و پرورش» است که دایره وسیع‌تری از «آموزش» را شامل می‌شود که می‌تواند فهم از توافق‌نامه بین دو کشور را نیز تحت تأثیر قرار دهد.

همچنین عمده موارد همکاری‌های آموزشی در این لایحه به تبادل اطلاعات و حمایت از تحقیقات آموزشی معطوف است که امر نیکو و به ارتقای سطح مطالعات حوزه آموزش (Education) منجر خواهد شد، اما بهتر آن بود که به جهت تبادلات میان فرهنگی، معرفی تاریخ، جغرافیا و عناصر ملی طرفین در کتب درسی در چارچوب قوانین و فرهنگ هر کشور نیز اشاره شود.

همچنین واژه Retrospective در ماده (۶) به معنای بخش نگاه به گذشته ترجمه شده، در حالی که برداشت‌های متفاوتی مثل آثار بازیگری خاص، سبکی خاص و... از آن قابل دریافت است که معادل مناسب برای آن، مرور آثار گذشته است.

همچنین واژه Cultural property در ماده (۱۳) که اشاره به دارایی‌های فرهنگی دارد، به مفهوم دارای ارزش میراثی و اثر فرهنگی ترجمه شده است. بنابراین در بخش ترجمه متن نیازمند بازبینی است.

همچنین به نظر می‌رسد با ذکر واژه «Shall» در برخی از مواد موافقت‌نامه حاضر، جنبه تکلیفی و الزام‌آور بودن آن نیازمند برجسته‌سازی بود.

۵. عدم توسعه مناسب توافق‌نامه در زمینه رسانه‌های گروهی

در عنوان لایحه آمده است که این توافق‌نامه در مورد همکاری در زمینه‌های فرهنگی، آموزشی و ... رسانه‌های گروهی است. این در حالی است که صرفاً در ماده (۱۴) و با عنوان همکاری در زمینه پخش رادیو و تلویزیونی و همچنین در برخی از مواد در خصوص فیلم نکاتی را در نظر گرفته است. بنابراین در حالی که متن توافق‌نامه دامنه محدودی از رسانه‌ها را مدنظر قرار داده، اما ظرفیت فوق برای پوشش سایر رسانه‌های گروهی نیز فراهم بوده است.

۶. ایجاد تعهد یک‌جانبه برای جمهوری اسلامی ایران

بند «۱» ماده (۱۲) لایحه به حمایت قانون جمهوری اسلامی ایران از گورستان‌های جنگی سربازان نیروهای مسلح لهستان در شرق و غیرنظامیان فوت شده در جنگ و مکان‌های یادبود این حوزه دارد. ظرفیت مذکور صرفاً در صورت ثبت این آثار در فهرست آثار ملی مطابق با قانون حفظ آثار ملی مصوب سال ۱۳۰۹ و فصل نهم از کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده) مصوب سال ۱۳۹۲ مقدور است. در حال حاضر بخشی از این قبرستان‌ها (مثل قبرستان لهستانی‌ها در اهواز) در اولویت برای ثبت ملی قرار نگرفته‌اند و پذیرش این موضوع از سوی دولت، به معنای تعیین برنامه و اولویت برای وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی است. این موضوع همچنین موجب بار مالی است که سازمان برنامه‌بودجه نیز باید در قبال آن تمهیدات لازم را در نظر گیرد.

همچنین تعهد مذکور از جمله مواردی است که صرفاً جمهوری اسلامی ایران به آن متعهد شده و در قبال آن جمهوری لهستان تکلیف مشابه یا جبرانی در نظر نگرفته است. از این رو به نظر می‌رسد سازوکار مذکور می‌تواند در قالب توافقی مستقل و در قالب طرحی تخصصی ذیل این موافقت‌نامه پیگیری شود.

۷. فقدان موعدهای زمانی مشخص برای انجام تبادلات فرهنگی

لایحه اخیر نسبت به توافق‌نامه سال ۱۳۴۷ میان دو کشور از یک نظر دچار عقب‌گرد شده است. در ماده (۷) توافق‌نامه سابق، طرفین مکلف به تدوین سالیانه یا دوسالیانه برنامه‌های مبادلات فرهنگی، هنری و ورزشی توسط مقامات صلاحیت‌دار شده بودند. در صورتی که در مواردی چون برنامه‌های مرتبط با پخش رادیو و تلویزیون (ماده (۱۴))، آموزش‌های فنی و حرفه‌ای (ماده (۱۵))، ایجاد تولیدات مشترک فی مابین (ماده (۶))، ارائه خدمات در خصوص موزه‌ها (ماده (۷)) و ... بازه زمانی مشخص و موعدهای قابل پیگیری را مطرح نکرده است. در حالی که بازه زمانی این توافق‌نامه نامحدود در نظر گرفته شده است.

۸. کلی‌گویی و غیر عملیاتی بودن مواد لایحه

متن لایحه به اقدام‌های کلی و غیر قابل سنجش و پیگیری محدود شده است که قابل عملیاتی شدن این توافق‌نامه را با مسئله روبه‌رو می‌کند. حمایت کردن از سازمان‌های غیردولتی در ماده (۳) یا از مؤسسات فرهنگی در ماده (۴) و ... (در حالی که مشخص نیست چه نوع حمایتی مدنظر است)، تشویق همکاری در زمینه شرکت در نمایشگاه‌های صنایع دستی هنری و جشنواره‌ها ماده (۷) (در حالی که مشخص نیست منظور از تشویق چیست؟)، همکاری کردن در زمینه پخش رادیو و تلویزیون ماده (۱۴) (در حالی که نوع و کمیت همکاری غیر قابل پیگیری است) از جمله مصداق‌های این مسئله است.

۹. نتیجه‌گیری و پیشنهادها

لایحه موافقت‌نامه همکاری بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری لهستان در مورد همکاری‌های فرهنگی، علمی، ورزشی، جوانان و رسانه‌های گروهی با شماره ثبت ۹۳۲ در ۱۴۰۲/۵/۸ با ۳۱ ماده اعلام وصول شد. این دو کشور در سال ۱۳۴۷ در حوزه‌های فرهنگی نیز دارای موافقت‌نامه‌ای با ۹ ماده بوده‌اند که با لایحه اخیر در راستای توسعه و بهبود آن ارائه شده است. هر چند لایحه اخیر نسبت به توافق‌نامه سابق در حوزه تدوین برنامه‌های مبادلات بین فرهنگی، زمان‌بندی مشخص شده را ندارد. شایان ذکر است که این لایحه از جهت کلیات مورد تأیید است، اما از نظر جزئیات دارای ایرادهایی است. مواد لایحه موجب مشخص‌سازی اقدام‌ها و فعالیت‌های آتی دو کشور نخواهد بود؛ چراکه بسیار کلی نگارش یافته است. در قبال اقدام‌های عملی بین دو کشور و برنامه‌های مشترک، موعد زمانی و سازوکار قابل پیگیری در نظر گرفته نشده است. در حوزه حفاظت از قبرستان‌های تاریخی لهستانی‌ها به صورت یک‌جانبه و بدون در نظر گرفتن اولویت‌ها و هزینه‌های دستگاه ذی‌ربط، ثبت این آثار را تکلیف کرده است. در حوزه رسانه، از ظرفیت‌های جامعی که عنوان لایحه آن را مطرح کرده است، استفاده نکرده و صرفاً به حوزه‌های رادیو و تلویزیون محدود شده است. همچنین ایرادهای متعددی از نظر ترجمه متن انگلیسی به فارسی دارد که از نظر معنایی دو متن فارسی و انگلیسی را از هم‌سان بودن فاصله داده است. علاوه بر موارد فوق پیشنهاد می‌شود متن تبصره ذیل ماده واحد به شکل زیر اصلاح شود: «تبصره: رعایت اصول هفتاد و هفتم و یکصد و بیست و پنجم و یکصد و سی و نهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در اجرا و یا اصلاح این موافقت‌نامه الزامی است». با توجه به آنچه بیان شد، تصویب لایحه حاضر پس از اعمال اصلاحات مورد نیاز که در متن مورد اشاره قرار گرفت، بلامانع است.

منابع و مأخذ

- [۱]. گودرزی بروجردی، معصومه و مرتضی، نورائی و ابوالحسن، فیاض انوش. (۱۳۹۸). بررسی مناسبات اجتماعی فرهنگی مهاجران لهستانی با ایرانیان؛ نمونه پژوهی شهر اصفهان (۱۳۲۱ تا ۱۳۲۴ ش/ ۱۹۴۲ تا ۱۹۴۵ م). پژوهش‌های تاریخی، ۱۱(۲)، ۱-۱۴. doi: 10.22108/jhr.2018.104890.1156
- [۲]. اسنادی از اشغال ایران در جنگ جهانی دوم، مرکز پژوهش و اسناد ریاست جمهوری، دی ۱۳۸۹، جلد سوم.

گزیده سیاستی

لایحه موافقت‌نامه بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری لهستان، هرچند از نظر کلیات مورد تأیید بوده، اما برای تصویب نیاز است تا پیروی از اصول هفتادوهفتم و یکصدویست‌وپنجم و یکصدوسی‌ونهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در ماده واحده آن در نظر گرفته شود.

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰۰ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir